

Polacy a wolność i niepodległość przez wieki

1. Średniowiecze – kształtowanie się granic Polski i walka o utrzymanie całości i niepodzielności państwa (wybrane fakty)

- 972 - bitwa pod Cedynią – książę polan Mieszko I pokonuje wojska margrabiego Marchii Wschodniej Hodona
- 1002 -1018: wojny Bolesława Chrobrego z cesarzem niemieckim Henrykiem II
- 1031 - król Mieszko II traci tron i kraj w wyniku najazdu Niemców i Rusinów, w 1032 odzyskuje kraj, ale jako lenno cesarskie. Po śmierci Mieszka II struktury państwowe Polski praktycznie przestają istnieć. Następca tronu Kazimierz I (Odnowiciel) znajduje się na wygnaniu.
- 1039: Kazimierz I Odnowiciel odzyskuje tron przy poparciu Niemców (sic!), Węgrów i Rusinów. Kazimierz do końca życia musi uznawać zwierzchność cesarza.
- 1076 - Koronacja Bolesława II Śmiałego. W średniowieczu korona królewska była symbolem niezależności władcy.
- 1138 - Bolesław III Krzywousty w tzw. Testamencie Krzywoustego dzieli kraj pomiędzy synów. Władca chciał zapobiec w ten sposób walkom pomiędzy spadkobiercami, a spowodował – rozbitcie dzielnicowe.
- W czasach rozbitcia dzielnicowego kilku władców piastowskich próbowało zjednoczyć państwo: książę śląska Henryk IV Probus, książę Wielkopolski Przemysław II został nawet koronowany w 1295 r, ale rok później go zamordowano. Potem Polska dostała się pod wpływ wladc6w Czech, gdy na tronie zasiadł Wacław II. Gdy jedni próbowali zjednoczyć inni nie byli tacy mądrzy:
- 1226 - Konrad Mazowiecki sprowadza na ziemie polskie Krzyżaków.
- 1320 -Koronacja Władysława I Łokietka na kr6ła Polski – koniec rozbitcia dzielnicowego, ale część ziem polskich pozostaje w posiadaniu obcych kr6ł6w. Syn Łokietka, Kazimierz Wielki oraz pierwsi wladcy z dynastii Jagiellon6w będa6 o te ziemie wciąż musieli walczyć.
- 1385 - unia polsko-litewska w Krewie – zawarta m.in. przeciwko Krzyżakom, początek polsko-litewskiej epopei ;-)
- 1410 - bitwa pod Grunwaldem: Władysław II Jagiełło pokonuje armię zakonu krzyżackiego. Zmarnowane zwycięstwo, Polska odzyskuje tylko ziemię dobrzyńską (I pokój toruński), Litwa za to całą Żmudź.
- 1454 – 1466: wojna trzynastoletnia. Za panowania Kazimierza Jagiellończyka Polska odzyskuje wreszcie Pomorze Gdańskie (II pokój toruński).
- 1525 – ostatnia wojna z zakonem Krzyżackim. Zygmunt I Stary nie może wiedzieć, że trzeba było zlikwidować sąsiada z północy. Zamiast tego pozwala na postawienie Prus Książęcych pod panowaniem Hohenzollernów.
- 1569: unia lubelska – koniec osobnych istnień Polski i Litwy – odtąd jest tylko jedna Rzeczpospolita Obojga Narodów.

wiek XVII: przez większość wieku XVII Polacy walczyli z sąsiadami: Rosją, Szwecją, Turcją, a nawet z Kozakami. Najmniej dokuczliwi w tym wieku byli... Niemcy.

Wojny z Rosją:

- 1605 – 1609 dymitriady, magnaci polscy i litewscy próbują osadzić na tronie Rosji Dymitrów Samozwańców, potem wietrzy w tym swój interes król Polski Zygmunt III Waza.
- 1610 - wyprawa wojsk polskich na Moskwę, po drodze oblężenie Smoleńska i (4 lipca 1610) zwycięska bitwa pod Kłuszynem (hetman Stanisław Żółkiewski), wojska polskie pozostają na Kremlu do 1612 r. *Rosjanie do dzisiaj mają o to pretensje
- 1654 – rosyjsko-kozacka ugoda w Perejasławiu: przywódca powstania Kozaków Chmielnicki uznaje zwierzchność Moskwy, dając jej powód do wojny z polską.
- 1667 – rozejm w Andruszowie – podział Ukrainy na lewobrzeżną, rosyjską i prawobrzeżną, polską.
- 1686 – pokój Grzymułtowskiego – zatwierdzenie warunków rozejmu andruszowskiego, koniec wojny z Rosją.

Wojny ze Szwecją

- 1605 – bitwa pod Kirchholmem (hetman Jan Karol Chodkiewicz i jego husaria gromi piechotę szwedzką),
- 1627 – bitwa morska pod Oliwą, wygrana Polski, ale walczyli dla nas... piraci
- 1629 – bitwa pod Trzcianą (hetman Stanisław Koniecpolski)
- 1629 – rozejm w Altmarku (Starym Targu) niekorzystny dla Polski
- 1635 – rozejm w Sztumskiej Wsi (znosił większość niekorzystnych dla Polski postanowień z 1629r.)
- 1655- 1660 – potop szwedzki,
- 1655 - kapitulacja wojsk pospolitego ruszenia pod Ujściem (Polska) i Kiejdanami (Litwa), ucieczka Jana Kazimierza na Śląsk
- 1655 – obrona klasztoru jasnogórskiego (przeor ojciec Augustyn Kordecki), Stefan Czarniecki prowadzi wojnę szarpaną ze Szwedami
- 1656 – powrót króla, „śluby lwowskie” Jana Kazimierza w katedrze we Lwowie
- 1657 – traktaty welawsko-bydgoskie (Aby przekonać Prusy Książęce do stanięcia po stronie polskiej, król zrezygnował ze zwierzchności lennej nad Prusami. Wielu historyków widzi w tym wielki błąd polskiej dyplomacji, bo z Prus Książęcych rozwinęły się Prusy – jeden z zaborców Polski.)
- 1660 – pokój oliwski, powrót do sytuacji sprzed potopu

Wojny z Turcją

- 1620 – wyprawa wojsk koronnych na turecką Mołdawię i Wołoszczyznę i klęska Polaków pod Cecorą (śmierć hetmana Stanisława Żółkiewskiego)
- 1621 – najazd turecki, bohaterska obrona wojsk koronnych pod Chocimiem (hetman Jan Karol Chodkiewicz)
- 1622 – pokój, potwierdzenie granicy na Dniestrze
- 1672 - najazd Turków, utrata Kamienia Podolskiego, Podola i Ukrainy na mocy postanowień pokoju w Buczaczu,

- 1673 - odwet pod Chocimiem (Jan Sobieski pokonuje Turków, za to zostanie królem)
- odsiecz Wiednia – 12 września 1683 (król Jan III Sobieski), (sułtanem Turków był wtedy Mehmed IV, atakiem na Cesarstwo austriackie i Wiedeń dowodził wezyr Kara Mustafa)
- 1699 - pokój w Karłowicach, jak to często bywa w naszej historii, Polska dostaje mniej niż zasłużyła

Wojny z Kozakami

- 1648 – wybuch powstania, bitwy pod Żółtymi Wodami, Korsuniem i Piławcami (klęski Polski)
- 1649 – bohaterska i udana obrona Zbaraża przed siłami kozacko-tatarskimi (książe Jeremi Wiśniowiecki)
- 1651 – bitwa pod Beresteczkiem (Jan Kazimierz dowodzi wojskami, bitwa wygrana)
- od 1654 – w konflikt polsko-kozacki została zaangażowana -> Rosja

wiek XVIII – najpierw panowanie królów z dynastii saskiej (za króla Sasa jedz, pij i popuszczaj pasa), czasy rwania sejmów i nieograniczonej, wynaturzonej wolności szlacheckiej. Polska szlachta sama założyła pętlę na szyję Ojczyzny. Potem panowanie oświeconego Stanisława Augusta Poniatowskiego. Ostatni król Polski nic już niestety nie mógł zrobić. Zresztą i charakter miał na to za słaby. No to co? Rozbiory i dramatyczne próby uratowanie niepodległości Polski

- 1772 – I rozbiór Polski (Prusy – Austria –Rosja)
- 1788-1792 – Sejm Wielki, reformy i Konstytucja 3 maja 1791 r.
- 1793 - II rozbiór Polski (Prusy i Rosja)
- 1794 – insurekcja kościuszkowska (Tadeusz Kościuszko)
- 1795 – III rozbiór Polski - (Prusy – Austria –Rosja) – Polska znika z map Europy

wiek XIX – to wiek walki o niepodległość toczony pod zaborami i na emigracji. To czas bardzo dramatyczny w historii Polaków. Czas nadziei związanych z Napoleonem, a potem już tylko czas powstań – wszystkich przegranych.

- 1807-1815 – istnieje Księstwo warszawskie, które utworzył dla Polaków Napoleon Bonaparte. Napoleon sam nadał Księstwu konstytucję, tzn. ją oktrojował (konstytucja oktrojowana)
- 1815 – kongres wiedeński, Napoleon już miał swoje 100 dni i jedzie na Wyspę św. Heleny gdzie umrze. Polakom rozbiory fundują państwka-dziwadła. Wielkie Księstwo Poznańskie dostajemy od Prus. Królestwo Polskie od Rosji – car zostaje naszym królem, ale do pocztu królów go nie weźmiemy. Austria utworzy dla nas Rzeczpospolitą Krakowska. Oczywiście wszystko to wielki pic. Rozbiory to dalej rozbiory.
- 29/30.11.1830 – powstanie listopadowe. Polacy dość mają kłamstw króla-cara, no i chcą wolności. Powstanie wywołują niedoświadczony żółtodziób (Piotr Wysocki i jego koledzy ze Szkoły Podchorążych Piechoty, starzy generałowie nie chcą walczyć. Powstanie upadło w 1831. Po nim następuje fala Wielkiej Emigracji. Uchodzących powstańców ciepło witają... Niemcy z Saksonii.
- 1846, wiosna – powstanie krakowskie. Polacy z zaboru austriackiego próbują wzniecić postawanie ogólnopolskie. Jakoś nie wychodzi. Austriacy nasyłają na

polską szlachtę chłopów, płacąc im za zabitych – znamy to wydarzenie jako rzeź galicyjska. Jednym z dowódców chłopskich w czasach rzezi był Jakub Szela.

- 1863 – 1864 – postawanie styczniowe. Największe polskie powstanie narodowe, objęło tereny zaboru rosyjskiego, miało też poparcie ludu. Walczono metodami partyzanckimi. Po upadku postawania jego przywódców, m.in. Romualda Traugutta powieszono na stoku warszawskiej Cytadeli. Wielu powstańców zesłano na Sybir. Zlikwidowano autonomię Królestwa Polskiego. Zabór rosyjski to od 1867 r. oficjalnie Kraj Przywiślański.

wiek XX – To czas dwóch wojen światowych. Polakom pierwsza z nich pozwoliła na odzyskanie niepodległości, druga powrotem ją zabrała. Po wojnie wyzwoliliśmy się z okupacji niemieckiej i dostaliśmy pod okupację sowiecką. Lata 1945-1989 to lata komunizmu w Polsce. Lata PRL- Polskiej Rzeczpospolitej Ludowej.

- 1914-1918 – I wojna światowa. Polacy walczą w wielu armiach świata i na wielu frontach.
- 11.11.1918 – Polska odzyskuje niepodległość. Ojcem tej niepodległości jest Józef Piłsudski i wielu innych wielkich patriotów.

II RP i II WŚ

- 1919 – 1939 – czas istnienia II RP.
- 1939 – 1945 – II wojna światowa. Polacy walczą w wielu armiach świata i na wielu frontach
- 1.VIII – 3.X. 1944 – powstanie warszawskie. Postawanie miało trwać kilka dni. Armia Czerwona stała już na drugim brzegu Wisły i Polacy chcieli pokazać Stalinowi, że oni potrafią walczyć jeszcze o swoją niepodległość. Stalin poczekał aż powstańcy się wykrwawią i sam „wyzwolił” Warszawę spod okupacji niemieckiej. Zanim Niemcy odeszli zdążyli zrównać Warszawę z ziemią.

PRL

- 1945 – 1989 - istnienie PRL. Polacy pod rządami komunistów wielokrotnie próbowali wywalczyć sobie wolność i swobody. Ostatecznie reżim komunistyczny w Polsce załamał się dzięki zmianom w Rosji Radzieckiej i dzięki działalności wolnych związków zawodowych (Solidarność)
- 1978 – wybór Karola Wojtyły na papieża. Od tej pory Polacy mają wielkiego sprzymierzeńca. Komuniści muszą się liczyć z Janem Pawłem II. Ten odwiedza PRL aż 3 razy. Oczywiście jego wizyty dodają Polakom otuchy.
- 13.XII. 1981 – I.1983 – stan wojenny ogłoszony przez I sekretarza KC PZPR Wojciecha Jaruzelskiego
- luty – kwiecień 1989 obrady okrągłego stołu– przedstawiciele komunistów i opozycji (Lech Wałęsa) ustalają termin częściowo wolnych wyborów do Sejmu, przywracają urząd prezydenta i Senat
- 4 czerwca 1989 - do Sejmu i Senatu, zakończone zupełnie nieoczekiwanym dla obu stron przegniatającym zwycięstwem kandydatów wysuniętych przez Komitet Obywatelski "Solidarność" - zdobyli oni 35% mandatów do Sejmu oraz 99 mandatów do Senatu
- 29 grudnia 1989 - - dzień uchwalenia ustawy o zmianie Konstytucji PRL, w której m.in. zmieniono nazwę państwa na Rzeczpospolitą Polską

III RP...